

τα τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ δυνάμε-
νοι νὰ λύσωμεν.¹

Ταῦτα λίαν ἀρετὰ καὶ καλὰ. Ἄλλοις δέδονται τὰ
πλεονα καὶ καλλίονα· ἀλλ' ὅμως καὶ ἡμεῖς
οὐκ ἐν πίθῳ τὴν κεραμεῖαν ἐμάθομεν.

Ἐγγράφομεν ἐν Ἑγκοκρήνῃ τοῦ Βοσπόρου,

τῇ 20 ἰανουαρίου 1893.

Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΑΝΣ.

ΟΥΓΓΡΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ

Μολονότι τὰ ἐν Ἀγγλία γνωστὰ πλάνητα φῦλα
στεροῦνται αὐθεντικῆς ἱστορίας ἢ καὶ ἀκριδῶς βασί-
μων παραδόσεων περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν καταγωγῆς,
ὅμως ἐλαχίστη ἢ καὶ οὐδεμία ἥδη ὑπάρχει ἀμφιδο-
λία ὅτι ἀρχικῶς ἦσαν ἰθαγενῆ τῆς Ἰνδικῆς καὶ οὐχὶ
τῆς Αἰγύπτου, ὡς συχναὶς πιστεύεται. Ἡ ὑπόθεσις
αὕτη κάλλιστα ὑποστηρίζεται τῇ συγκρίσει τῆς Ἰν-
δοστανικῆς μετὰ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθιγγάνων ὀμιλουμέ-
νης γλώσσης. Ἡ λέξις *χιὼν* π. χ. παρὰ τοῖς Ἰν-
δοῖς (*Hindoustani*) λέγεται *himma* καὶ παρ' Ἀθιγγά-
νοις *him*· καὶ ἡ λέξις *φορεῦς* παρὰ τοῖς πρώτοις
λέγεται *laya*, παρὰ δὲ τοῖς δευτέροις *lei*, ἐπομένως
παρ' ἀμφοτέροις ταῖς γλώσσας ἡ λέξις *Himalaya* (τὰ
Ἰμαλαία) σημαίνει τὸν «φέροντα τὴν χιόνα». Καὶ
ἄλλα παραδείγματα ἡδύναντο πρὸς τοῦτοις νὰ προ-
σαχθῶσι· τανῦν δὲ γενικῶς εἶναι ἀποδεκτὸν ὅτι οἱ
Ἀθιγγανοὶ ἦσαν ἀρχικῶς κάτοικοι τῶν κλιτύων τῶν
Ἰμαλαίων ὀρέων, ἢ πρώτῃ δ' ἐμφάνισις αὐτῶν ἐν
Εὐρώπῃ δύναται νὰ ὀρίσθῃ ἢ μᾶλλον νὰ σημειωθῇ
ὡς γενομένη κατὰ τὸ 1417. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι κα-
λοῦνται γύψοι (*gipsies*) τὸ ἐπὶ μακρὸν δίκην
γρίφου τοὺς φιλοσόφους ἐπασχολῆσαν—καὶ τὸ ὅποιον
φανερῶς εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως Αἰγύπτου
ἢ Αἰγύπτιος (*Egypt, Egyptian*), δύναται ν' ανα-
ζητηθῇ ἐν τῇ ἐμφάνισι ἰδιαιτέρας τινὸς ὀμάδος τῆς
ἀπεριγράπτου ταύτης φυλῆς, τῆς ἐλθούσης εἰς Εὐ-
ρώπην κατὰ τὸ 1417—18, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν Μη-
χαήλ τινος, δουκὸς τῆς «Ἐλάσσονος Αἰγύπτου». Ὑ-
ποτίθεται ὅτι οὗτοι ἐδιώχθησαν ἐξ Ἰνδιῶν κατὰ τὴν
περίοδον μιᾶς τῶν ἀρχαιοτέρων εἰσβολῶν τῶν Μωα-
μεθανῶν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ μολονότι μέχρι
τῆς ἀρχῆς τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος οὐδὲν περὶ
αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐν γένει ἠκούετο, οὐχ' ἦττον ὅ-
μως ἀκοῦσα ὑπάρχει μαρτυρία περὶ τῆς ὑπάρξεως
αὐτῶν κατὰ μικρὰς διεσπαρμένας κοινότητας. Τοῦ-
του ἔνεκα πιθανῶς ἀπεδόθησαν αὐτοῖς διάφορα ὀνό-

ματα, ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων χωρῶν, ἐν
αἷς οὗτοι, τοῦ χρόνου προϊόντος, ἐνεφανίζοντο.

Οὕτω Βοημοὶ (*Bohemians*) ἐν Γαλλίᾳ ἐκλήθη-
σαν, ἐπειδὴ ἡ πρώτη αὐτῶν μοῖρα ἐκ Βοημίας ἐμ-
μέσως αὐτόσε ὠρμήθη τὸ 1427, ὅτε, παρουσιασθέν-
τες οὗτοι πρὸ τῶν θυρῶν τῶν Παρισίων, ἀπέτυχον
τοῦ νὰ γείνωσι δεκτοί· διέμειναν δὲ ἐν τῷ παρεκκλη-
σίῳ τοῦ ἁγίου Διονυσίου. Ὡς μὴ θέλοντες δὲ νὰ
συνάπτωσιν ἐπιμιξίαν μετὰ ξένου αὐτοῖς λαοῦ ἐπω-
νομάσθησαν πέραν τοῦ πορθμοῦ διὰ τῆς προσωνυ-
μίας *cagour* (ἀκοινώνητοι). Παρὰ τοῖς Ἰσπανοῖς κα-
λοῦνται *Gitanos* καὶ παρὰ Πορτογάλλοις *Ciganos*,
ἀμφοτέρων τῶν λέξεων προερχομένων ἐκ παραφθορᾶς
τοῦ *Zingane* (Τσίγκανοι) ἢ *Τσίγγκιαν* ἐν
Τουρκίᾳ, ὅπου ἐκλήθησαν οὕτω ἀπὸ φυλῆς ὑψιστα-
μένης εἰσέτι παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Ἰνδοῦ. Τὰ τέκνα
ταῦτα τῆς φύσεως, πάσας μὲν τὰς χώρας κατοικοῦν-
τα εἰς οὐδεμίαν δὲ ὡς ἰθαγενῆ ἀνήκοντα, ἀποκα-
λοῦσιν ἑαυτὰ *Ρωμμάνους* (*Rommany*). Πρὶν ἢ ὁ
Γεώργιος Βαρρόου παράσχη πληροφθορίας τινὰς ὡς
πρὸς τὰ ἦθη καὶ τὰς διαλέκτους τῶν πλανήτων τού-
των, ἐπιστεῖντο ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἦτο ἀπλῶς
ἀσυνάρτητον κρᾶμα πασῶν τῶν τῆς ὑψηλῶν γλωσ-
σῶν, συνιστάμενον ἐξ ἀνατροπῶν καὶ μεταστροφῶν
διαφόρων λέξεων καὶ χυδαίων ἐκφράσεων. Βραδύτερον
ὅμως τὸ τοιοῦτον ἀπεδείχθη ἐσφαλμένον.

Ἐν πλείστοις τῶν χωρῶν οἱ Ἀθιγγανοὶ εἰσὶν ἀ-
νεκτοὶ ὡς μὴ δυναμένων τῶν κατοίκων ν' ἀπαλλα-
γῶσι τοῦτων εὐχερῶς, ἐν Οὐγγαρίᾳ ὅμως, ἂν μὴ
ἀνοικταῖς ταῖς ἀγκάλας ἔτυχον πράγματι ὑποδοχῆς,
ἀπέδθησαν, κατόπιν μακρᾶς διαμονῆς ἐν τῇ χώρᾳ,
(ἐὰν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τοὺς νομάδας τοῦτους
ὡς μονίμως ἐν χώρᾳ τινὶ διαμένοντας), ἀνεγνωρισμέ-
νον καὶ σπουδαιότατον μάλιστα στοιχεῖον τῆς χώρας
ταύτης καὶ περὶ τούτων ἰδίως, τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ Ἀθιγ-
γάνων, τῆς μουσικῆς καὶ τῶν ἠθῶν αὐτῶν ἔσται
ἡμῖν ἐνταῦθα ὁ λόγος. Ἐκεῖνος ὁστις πρῶτος ἐγνώ-
ρισεν ἡμῖν τοὺς τῆς χώρας αὐτοῦ Ἀθιγγάνους μετὰ
τῶν θαυμασίων αὐτῶν μουσικῶν πλεονεκτημάτων
ἦτο ὁ μέγας μουσικὸς Φραγκίσκος Λίστ (*Franz Liszt*).
Ὡς ὁ ἴδιος ὡμολόγησεν, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον το-
σοῦτον ἀριθμηλὸν ἔσχεν ἀποτελεσμα ἐπὶ τοῦ ὕψους,
ὅπερ οὗτος ἀπεδέξατο καὶ ὅπερ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς ἀναδειξάσης αὐτὸν μεγαλοφυΐας συνετέλεσεν,
ἦτο ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν. Εἰς ἀμοιβήν, οὕτως εἰπεῖν,
ἔγραψεν οὗτος τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῷ
λαοῦ, παρέθηκεν ἑκατοντάδας ἀσμάτων, ζωγραφοῦν-
των τὸν βίον καὶ τὰς παραδόσεις αὐτῶν, ὑψ' οἶαν
ὑψίστανται μορφήν καὶ ὡς παρὰ ποιηταῖς περιγρά-
φεται, περιλαβὼν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Λενὰν γραφεῖσαν
μεγαλοπρεπῆ αὐτῶν εἰκόνα «τοὺς τρεῖς Τσίγγκάνους».
Ἡ τῶν Ἀθιγγάνων μουσικὴ ἀποτελεῖ ἀκέραιον μέρος
ὁλοκληρου τῆς ἐθνικῆς σύγγραφικῆς ὑπάρξεως, οὐδέ-
ποτε δ' ἐλλεῖπει ἐξ οἱαςδήποτε ἑορτῆς ἢ τελετῆς
αὐτῶν, καθόσον μάλιστα τοσαύτης αὐτῇ ἔτυχεν ἀ-
ναπτύξεως, ὥστε ἀξιοῦσιν αὐτὴν ὡς τὸ εἰδικώτερον
αὐτῶν προνόμιον οἱ Οὐγγροὶ. Τοῦτο ἀναμφιδόλως
προῆλθεν ἐκ τῆς φιλανθρωποῦ πρὸς τὸν πλάνητα
τοῦτον λαὸν πολιτείας τῶν Οὐγγρων, οἵτινες στενώ-
τερον ἢ πᾶν ἄλλο ἔθνος μετ' αὐτῶν συνεδέθησαν,
ἀποδεξάμενοι τὴν μουσικὴν αὐτῶν μετ' αὐτοθυσίας

1) Σὺν τῇ περὶ Κερασσόντων ἐρένῃ ὑπάρχουσιν
ἔτι μικραὶ μὲν ἀλλὰ νόστιμοι ζητήσεις, οἷον τὸ περὶ τῆς
μεταφορᾶς τῶν κερασίων ὑπὸ τοῦ Λουκόλλου εἰς Ρώμην,
τὸ περὶ ὀνόματος τοῦ καρποῦ, τοῦ ὀνόματος τῆς Φαρνα-
κείας κλ. Ἄλλ' ἄλλοις ταῦτα ἐπαφίμεν. διότι καιρὸν
δὲν ἔχομεν περὶ ταυτάς ἀγρολίας νὰ διατρέψωμεν, καίπερ
σφόδρα ταύταις φιληθῶντες. Σημειούσθω ἡμῖν ὅτι ὁ *Tour-
nefort* ἐν τῷ Γ'. τόμῳ τῆς *Περὶ τῆς γῆς* αὐτοῦ ἐν
Ἀνατολῇ ἔχει καὶ τὴν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταε-
τηρίδα εἰκόνα τῆς πόλεως σ. 146 κλ. κλ.

ίδως, καθόσον εἰς γνήσιον Μαγυάρον ἢ ἀθιγγανικὴν μουσικὴν θὰ φαίνονται ἐξάπαντος, ὡς ὑπολειπομένη μᾶλλον τὴν ἁρμονίαν. Φυσικῶς οἱ Ἀθιγγανοὶ ἔδωκαν νέαν ὥσιν εἰς τὴν οὐγγρικὴν μουσικὴν, συνάμα δὲ αἱ οὐγγρικαὶ μελωδίαὶ ἀποτελοῦσι πλουσίαν καὶ εὐμετάτρεπτον ὕλην διὰ τὰ ἐκ προχείρου μουσικὰ τῶν Ἀθιγγάνων συνθέματα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ὁμῶς μένουσι πάντοτε κτῆμα τῶν Ἀθιγγάνων—οὔτοι ιδιοποιεῖν ταῦτα ὡς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀρχικῆς χρήσεως καὶ ὡς ἴδια τῶν Ἀθιγγάνων διὰ παντός θὰ μείνωσιν. Ἀναμφιδόλως ἡ μουσικὴ παρ' αὐτοῖς ἀποτελεῖ εἶδος στεγασματος καὶ καταλύματος τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν, προξενούσα, οὕτως εἰπεῖν, ἐξοικειώσιν πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν δύναμιν τοιοῦτου ἀστέγου λαοῦ, τοῦ ἐν τοιαύτῃ εὐρισκομένου στερεῆς ἀλλῆς παρηγορίας καὶ θρησκείας. Ὅ,τι παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν εἶναι ὁ μῦθος καὶ ἡ ποίησις, τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ἡ μουσικὴ παρὰ τοῖς Ἀθιγγάνοις· εἶναι ὁπλ. ἡ ἐθνικὴ αὐτῶν ἐποποιΐα, ἐν ἣ ἡ ἱστορία τῆς φυλῆς αὐτῶν ἐκτυλίσσεται, αἱ ἐποχαὶ τῶν παθημάτων αὐτῶν, ἡ ἀδιακόπως ἐν φαιδρότητι ἀνανέωσις τοῦ βίου αὐτῶν ἐν τῇ τῆς φύσεως πηγῇ, ἡ ὑπερφηάνεια, ἡ ἐλπίς, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ σύνολον τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν βίου, τῆς ἐξωτερικῆς καὶ μεταβλητῆς αὐτῶν ὑπάρξεως. Μέχρι τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος οἱ Ἀθιγγανοὶ ἦσαν πολυάριθμοι ἐν Οὐγγαρία καὶ ἀναφέρονται παρ' ἱστορικοῖς ὡς διάσημοι μουσικοὶ· καὶ δὴ κατὰ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα οὔτοι ἀπέβησαν ἀπαραίτητον τμήμα τῶν ἐθνικῶν πανηγύρεων καὶ πολυπληθῶν ἐορτῶν. Κατὰ τὸ 1550 ὑπῆρχεν ἀρίστος μουσουργός Κάρμαν ὀνόματι, ὃς πολλὴν ἐκτέθραυ ὑπόληψιν καὶ πλοῦτον, παίζων τὴν βάρβιτον. Δυσχερὲς θὰ ἦτο νὰ καθορίσωμεν τὸν χρόνον, καθ' ὃν οὗτος τὸ πρῶτον ἐχρήσαντο τῷ κυριωτέρῳ αὐτῶν μονωδικῷ ὄργανῳ, τῇ βαρδίτῳ ἢ ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ὁπωσδήποτε ὑπῆρξεν ἡ ἐπισημοτέρα ἐποχὴ τῆς καταπληκτικῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν ἐν τῇ τέχνῃ, ὅτε ἔτυχον ἐπαίνων καὶ διακριτικῶν τιμῶν, ἡκιστα ὑπολειπομένων τῶν βραδύτερον ἐπιδειχθεισῶν παραπλησιῶν ἐνδείξεων τιμῆς πρὸς τὸν ἀρίστοτέχνην Παγανίνην (Paganini). Ἐὰν λάδωμεν ὑπ' ὅψιν τὸν ἐξοχώτερον τῶν Ἀθιγγάνων μουσικῶν, Μιχαὴλ Βαρὼν (Michel Baron), παρατηροῦμεν, ὅτι οὗτος ἐκλήθη ὁ Ὁρφεὺς τῆς Οὐγγαρίας. Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ νικητὴς ἐν ἀγῶνι τῶν δώδεκα ἀρίστων τοῦ κόσμου βαρδιτιστῶν, ὃν διωργάνωσαν οἱ πρόκριτοι καὶ πλούσιοι πάτρονες τῶν μουσικῶν τούτων. Τὸ ἀπλοῦν γεγονός τῆς διοργανώσεως τοῦ ἀγῶνος τούτου, ἀρκεῖ ἐμφαντικῶς νὰ καταδείξῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἡμιαγρίου τούτου καὶ ἀνταγωνιστοῦ ἐν τῇ μουσικῇ λαοῦ. Κατὰ τὸ 1772 ἡ Σίγκα Πόννα ἦτο ἡ πρωταγωνιστοῦσα μουσουργός. Παρὰ τὴν σμικρὰν ἀσχημίαν εἶχε λίαν εὐάρεστον ἐξωτερικὸν καὶ διεκρίνετο ἐπὶ καλοῖς τρόποις, λεπτότητι καὶ χρηστότητι, κατοικοῦσα, διαρκούντος τοῦλάχιστον τοῦ ὀριμώτερου τοῦ χειμῶνος μέρους, ἐν καλῇ καὶ στερεῇ οἰκίᾳ, ὠρηθεῖσα αὐτῇ παρὰ τῶν θαυμαστῶν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτῆς ταλάντου. Ὁ θάνατος αὐτῆς γενικῶς ἐθρηνήθη, ἐξαρθεῖς δι' ἐξυμνήσεως τῆς ἐν τῇ μουσικῇ ἐμπειρίας καὶ ἰκανότητος αὐτῆς.

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἐσχάτως μετεωρολογικὸν πίνακα τοῦ ἔτους 1892, αἱ ἄκραι θερμοκρασίαι, διὰ τε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν βορειοδυτικὴν Ἀφρικὴν, κατὰ χρονολογίας τοῦ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, ἦσαν αἱ ἐξῆς :

Ἄκραι θερμοκρασίαι

Μῆνες.	Ταπεινοτάτη.	Υψηλότετη.
Ἰανουάρ.	—380, ἐν Μόσχᾳ, τὴν 27.	260, ἐν Ἀλγερίῳ, τὴν 12.
Φεβρουάρ.	—290, ἐν Kuopio, ¹ τὴν 17.	260, ἐν Biskra, ² τὴν 19· ἐν Ἀλγερίῳ, τὴν 21.
Μάρτιος	—360, ἐν Ἀρχαγγέλῳ, τὴν 2.	300, ἐν Biskra, τὴν 26 καὶ 27.
Ἀπρίλιος	—210, ἐν Haparanda, ³ τὴν 17.	320, ἐν Cap Béar, ⁴ τὴν 24 καὶ 25.
Μαῖος	—160, ἐν Pic du Midi, ⁵ τὴν 1.	410, ἐν Aumale, ⁶ τὴν 22.
Ἰούνιος	—50, ἐν Pic du Midi, τὴν 16 καὶ 17.	470, ἐν Biskra, τὴν 26.
Ἰούλιος	—70, ἐν Pic du Midi, τὴν 21.	490, ἐν Biskra, τὴν 21· ἐν Τύνιδι, τὴν 29.
Αὐγους.	—50, ἐν Pic du Midi, τὴν 25.	460, ἐν Biskra, τὴν 2.
Σεπτέμβ.	—80, ἐν Pic du Midi, τὴν 5.	460, ἐν Biskra, τὴν 4.
Ὀκτώβρ.	—180, ἐν Haparanda, τὴν 27.	390, ἐν Biskra, τὴν 1.
Νοέμβρ.	—200, ἐν Μόσχᾳ, τὴν 27· ἐν Hermanstadt ⁷ , τὴν 29.	290, ἐν Παλέρμῳ, τὴν 1· ἐν Biskra, τὴν 2.
Δεκεμβρ.	—350, ἐν Ἀρχαγγέλῳ, τὴν 31.	230, ἐν Ἀλγερίῳ, τὴν 3.

Περὶ μετεωρολογίας δὲ ὄντος, τοῦ λόγου, σημειούμεθα ὅτι ὁ παρ' ἡμῶν ἐφ' ὀλόκληρον μῆνα παρατεινόμενος ὁριμὸς χειμὼν εἶνε γενικὸς καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, συνωδεύετο δὲ ἐν ταῖς βορείαις χώραις τῆς Εὐρώπης ὑπὸ ἐκτάκτων βαρομετρικῶν ἐξάρσεων ὡς καὶ ὑπὸ ἐκτάκτων ἀσυμφωνιῶν τῆς ἐντάσεως τῆς βαρομετρικῆς πιέσεως πρὸς τὰς διαφόρους τῆς μέσης θερμοκρασίας. Πρὸς κατανόησιν τοῦ τελευταίου τούτου, ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐνῷ συνήθως τὸν χειμῶνα, εἰς θερμοκρασίαν κατωτέρα τῆς μέσης ἀντιστοιχεῖ ἀνώψωσις τῆς βαρομετρικῆς στήλης, εἰς θερμοκρασίαν δὲ ἀνωτέραν τῆς μέσης ἀντιστοιχεῖ ταπεινώσις τῆς βαρομετρικῆς στήλης, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Δελτίου τοῦ μετεωρολογικοῦ Γραφείου (Bureau météorologique) δημοσιευθέντα πίνακα τῶν βαρομετρικῶν καὶ θερμομετρικῶν ὑψῶν, ἀπὸ τῆς 14)26 δεκεμβρίου 1892 μέχρι τῆς 21)2 ἰανουαρίου τοῦ 1893 κρητηρήθη τούτων—

1) Ἐν Φινλανδίᾳ.

2) Ἐν Κωνσταντίνῃ.

3) Ἐν Λαπωνίᾳ, εἰς τὸν βυθὸν τοῦ βοήνικοῦ κόλπου.

4) Ἀκρωτήριον παρὰ τὴν Perpignan (Περηνιάν).

5) Ἐν τῷ Γαλλικῷ νομῷ Hautes Pyrenées (ὕψ. 2877 μ.).

6) Παρὰ τὴν Neuchâtel, ἐν τῷ Γαλλικῷ νομῷ Seine-Inferieure.

7) Ἐν Τρανσυλβανίᾳ.